

prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Șoldănești (jud.:R. Moșneguțu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: G. Dașchevici, S. Gîrbu, L. Bulgac)

Î N C H E I E R E

17 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Boencov Elena,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Anghelenici Vitalie împotriva Boencov Elena, intervenient accesoriu Direcția
Asistență Socială și Protecției a Familiei Șoldănești, cu privire la stabilirea
domiciliului copilului minor și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor,
împotriva deciziei din 24 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul formulat de către Boencov Elena și s-a menținut hotărârea din 12
martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Șoldănești,

c o n s t a t ă :

La 23 octombrie 2017, Anghelenici Vitalie a depus cerere de chemare în
judecată împotriva Boencov Elena, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială
și Protecției a Familiei Șoldănești, cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor
și încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor.

Circumstanțele de fapt, prezentate de reclamant, pot fi rezumate după cum
urmează.

În perioada anilor 1999 - 2017, s-a aflat cu pârâta Boencov Elena în relații de
concubinaj. Din aceste raporturi, la 19 mai 2005, s-a născut feciorul XXXXX. Viața
în comun a acestora a încetat definitiv din luna iunie 2017, din cauza
comportamentului neadecvat al pârâtei, care făcea abuz de băuturi alcoolice. Inițial,
reclamantul a considerat că ar fi bine ca fiul lor să fie îngrijit de pârâtă. Însă, în scurt
timp, Boencov Elena a început să aibă relații de concubinaj cu un alt bărbat, iar
feciorul era foarte neîngrijit. Totodată, reclamantului i se interzicea să-l viziteze, fiind
nevoit să se adreseze organelor competente, inclusiv și la poliție.

Într-un final, Anghelenici Vitalie a avut posibilitate să se întâlnească cu fiul lui,
care era într-o stare psihologica distrusă. Mai mult, din spusele minorului,
reclamantul a aflat că acesta era înfometat și era trimis după băuturi alcoolice. În mod

corespunzător, i-a propus fiului să locuiască cu el. Propunerea a fost acceptată, iar pârâta nu a fost împotriva.

Astfel, începând cu luna septembrie 2017, copilul se află cu reclamantul, dar, pentru a evita orice situație de conflict cu Boencov Elena, este necesară oficializarea domiciliului copilului minor prin hotărâre judecătorească. De asemenea, în opinia lui, trebuie soluționată problema, cu privire la contribuirea pârâtei la întreținerea copilului minor.

Reclamantul a arătat că pârâta comercializează oficial mărfuri în piața din orașul Șoldănești, iar neoficial vinde nuci, vin etc. Prin urmare, veniturile ei nu pot fi verificate, acestea fiind fluctuabile, din acest motiv, urmează de stabilit pensia de întreținere în formă fixă.

În argumentarea acestei alegații, reclamantul a susținut că minimul de întreținere a unui copil de vârsta feciorului lui este de 2 000 lei, prevăzuți pentru asigurarea cu produse alimentare. Cu toate acestea, el a pretins că, pentru a-i asigura copilului o viață decentă, sumă reală este 3 000 lei pentru o lună. Or copilul are nevoie și de alte cheltuieli, cum ar fi îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite școlare, cheltuieli de drum pentru școală (pentru că anume la insistența pârâtei copilul a fost transferat pentru studii de la școala din sat în școala din orașul Șoldănești, iar faptul dat necesită cheltuieli suplimentare legate de transport și alimentare suplimentară la școală). Prin urmare, s-a învederat că ar fi corect dacă pârâta ar contribui cu ½ din volumul tuturor cheltuielilor, adică, lunar câte 1 500 lei.

Anghelenici Vitalie a solicitat determinarea domiciliului copilului minor XXXX cu dânsul și a cerut încasarea de la Boencov Elena a pensiei pentru întreținerea feciorului, sub formă de taxă fixă, în mărime de 1 500 lei, din momentul depunerii acțiunii până la atingerea vârstei majoratului (f. d. 3 pe verso).

În cadrul judecării cauzei, Direcția Asistență Socială și Protecției a Familiei Șoldănești a prezentat extrasul din procesul – verbal nr. 6 din 6 noiembrie 2017 al Echipei Multidisciplinare a Primăriei or. Șoldănești, conform căruia, s-a decis de a plasa minorul XXXXX cu locul de trai temporar la tatăl lui, Anghelenici Vitalie (f. d. 55 – 56). Pârâta Boencov Elena nu a formulat referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, însă a considerat că suma de 1 500 lei pentru pensia de întreținere a minorului este prea mare (f. d. 70 – 71).

Prin hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Șoldănești, acțiunea depusă de către Anghelenici Vitalie a fost admisă parțial. Astfel, instanța de judecată a determinat domiciliul copilului minor XXXXX împreună cu tatăl Anghelenici Vitalie și a statuat încasarea de la Boencov Elena a pensiei de întreținere, în sumă bănească fixă lunară, în mărime de 981,5 lei, începând cu 23 octombrie 2017 și până la atingerea majoratului (f. d. 77, 85 – 92).

De asemenea, instanța de judecată a hotărât să încaseze de la Boencov Elena în beneficiul lui Anghelenici Vitalie cu titlu de cheltuieli de judecată suma de 2 500 lei (f. d. 77, 85 – 92).

În prezența pedagogului, instanța de judecată a audiat pe minorul XXXXX, care a declarat că dorește să rămână să locuiască cu tatăl lui (f. d. 73 -74).

Împotriva acestui act judecătoresc, Boencov Elena a declarat apel în termenul legal (f. d. 101). În apărare, intimatul Anghelenici Vitalie, reprezentant de avocata Lefter Stela a solicitat respingerea cererii de apel (f. d. 111).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 24 mai 2018, a respins apelul formulat de către Boencov Elena și a menținut hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Șoldănești. În plus, s-a decis încasarea de la Boencov Elena în folosul lui Anghelenici Vitalie cheltuielile de asistență juridică suportate în ordine de apel în mărime de 500 lei (f. d. 112 – 117).

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de reclamant în cererea de chemare în judecată și stabilită de prima instanță. În același context, s-a reținut că apelanta Boencov Elena nu are un comportament adecvat și consumă băuturi alcoolice, fapt ce se confirmă prin caracteristica de la locul de trai al acesteia din satul Cobîlea, raionul Șoldănești.

În drept, instanța de apel a considerat relevante articolele 63, 75 și 76 din Codul familiei.

Reieșind din raționamentele evocate, Colegiul de control judiciar a stabilit că instanța de fond a ajuns corect la soluția de determinare a domiciliului minorului cu tatăl lui. Mai mult, apelanta a declarat în ședința de judecată că nu se poate opune dorinței feciorului de a locui cu tatăl lui, însă acesta îi împiedică întrevăderea cu XXXXX. În acest caz, instanța de judecată a învederat că apelanta se poate adresa la organele competente pentru elucidarea acestor împrejurări.

Cu privire la pensia de întreținere a minorului în cuantum de 981,5 lei, instanța de apel a stabilit că Boencov Elena nu are un loc stabil de muncă. La fel, având în vedere că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, instanța de judecată a subliniat că suma menționată mai sus este una corectă, întrucât, potrivit informației prezentate de Secția pentru statistică din raionul Șoldănești, valoarea minimumului de existență calculat pe lună pentru un copil în vârstă de 7 – 17 ani este de 1963, 4 lei.

La 9 august 2018, Boencov Elena a declarat recurs împotriva deciziei din 24 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și trimiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurenta a afirmat că instanțele judecătorești au respins nemotivat cererile ei de anexare a unor probe, din conținutul cărora se putea observa comportamentul real al intimatului. În opinia ei, Anghelenici Vitalie folosește minorul în scopuri proprii pentru a beneficia de spațiu de locuit.

La 5 septembrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs lui Anghelenici Vitalie, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 145).

Intimatul nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții

Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de către Boencov Elena este inadmisibilă, pentru motivele ce se succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea *Lebedinski vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului sus - citat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28; *Zubac vs Croația (Marea Cameră)*, 5 aprilie 2018, parag. 82).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecătii este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Astfel, obiectul prezentei cererii se referă la decizia din 24 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă. La fel, în baza cercetării materialelor cauzei, completul de judecată nu a stabilit faptul că recursul a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile articolului 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea *Marc Brauer*, *ibidem*, parag. 35; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, parag. 31).

La 20 iunie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 24 mai 2018 (f. d. 118).

Completul de judecată reține că recursul a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 9 august 2018. Așadar, luând în considerare data transmiterii actului contestat și faptul că nu există dovadă primirii concrete a acestuia, se constată că cererea dedusă judecării a fost declarată în termenul prevăzut mai sus.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult, modul de prezentare și formulare a chestiunilor de drept a fost explicitat în punctele 22 – 27 din Hotărârea explicativă nr. 5 din 11 noiembrie 2013 a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea similar *Trevisanato vs Italia*; 16 decembrie 2016, parag. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurente de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea *Zubac*, ibidem, parag. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea *Beniamin Nersesyan vs Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Sturm vs Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36; *Zubac*, ibidem, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Ronald Vermeulen vs Belgia*, 17 iulie 2018, parag. 44).

Astfel, instanța de judecată conchide că judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu cercetează cum a fost reflectată realitatea obiectivă a faptelor

determinate de instanțele ierarhic inferioare, cu excepția situației în care constatările pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În speță, completul de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept prin prisma articolului 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Instanța de judecată observă că recurenta Boencov Elena a criticat decizia din 24 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău în baza articolului 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă și articolele 6, 13 din C.E.D.O. Totuși, în virtutea principiului jura novit curia, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Instanța de judecată notează că, pentru a motiva respingerea apelului avansat de Boencov Elena, Curtea de Apel Chișinău s-a călăuzit de articolele 63, 75 și 76 din Codul familiei. De asemenea, instanța de apel a dat o apreciere juridică înscrisurilor din dosar și a acceptat probe administrate de prima instanță, în special, explicațiile părților, dar și a minorului XXXXX.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu procedura în ansamblu, reiese în mod cert că recurenta nu a obiectat împotriva textelor de lege menționate mai sus, dar a prezentat probe noi referitoare la niște circumstanțe de fapt. În esență, aceste înscrisuri au fost emise după pronunțarea deciziei din 24 mai 2018 a instanței de apel. De altfel, în lipsa unor argumente plauzibile, acceptarea spre examinare și administrarea unor dovezi noi, pentru obținerea cărora nu a fost depusă diligența necesară înainte de judecarea cauzei sau, în excepție, pe parcursul acesteia, ar fi contrară principiului securității raporturilor juridice și articolului 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă (a se vedea Cihangir Yildiz vs Turcia, 17 aprilie 2018, parag. 47 – 48). În această împrejurare, instanța de recurs învederează că are competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și temeiniciei ei în fapt. Astfel, deși se face trimitere la niște raporturi diferite de cele constatate de instanțele de judecată, recurenta nu a demonstrat că acțiunile instanței de apel au fost arbitrare sau văd nerezonabile.

În orice caz, completul Colegiului de control judiciar consideră că recurenta a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond. De altfel, aceasta a avut posibilitatea să-și prezinte apărarea și de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu conțin exclusiv chestiuni de drept și nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de articolul 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă (a se

vedea, inter alia, Petrovic vs Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și bunei administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurenței de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, Latourniere vs Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen vs Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Boencov Elena nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Boencov Elena.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Galina Stratulat

Nicolae Craiu